

Asia: VN/20800/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi EU:n vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annettua asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Uudistettu laki liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa seuraavaa.

Suomen luonnonsuojeluliitto kannattaa hallituksen esitystä EU:n vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annettua asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. Lainsäädännön uudistamisen eli jakeluinfra-asetuksen tarkoituksena on varmistaa riittävän tiheän ja laajan vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfrastruktuurin saatavuus ja käytettävyys kaikkialla EU:ssa. Jakeluinfrastruktuuri on avainasemassa siirtymässä fossiilisista uusiutuviin polttoaineisiin ja siten liikenteen päästöjen vähentämisessä. Jakeluinfrastruktuurin on oltava kattavaa ja käyttäjälähtöistä, ja siihen liittyvän tiedon helposti saatavilla.

Ilmastovaikutukset:

Jakeluinfra-asetuksen tarkoituksena on varmistaa riittävän tiheän ja laajan vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfrastruktuurin saatavuus ja käytettävyys kaikkialla EU:ssa. Asetus pyrkii varmistamaan vähimmäisinfrastruktuurin vaihtoehtoista polttoainetta käyttävien ajoneuvojen ja alusten tarpeellisen käyttöönoton tueksi kaikissa liikennemuodoissa ja kaikissa jäsenvaltioissa, jotta EU:n ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa. Ehdotuksella tehostettaisiin jakeluinfra-asetuksen toimeenpanoa kansallisesti ja siten myös asetuksen arvioitujen myönteisten ilmasto- ja ympäristövaikutusten toteutumista.

Liikenne on taakanjakosektorin suurin päästölähde Suomessa. Liikenteen päästöt vastaavat noin viidennestä Suomen kaikista kasvihuonekaasupäästöistä ja noin 40 prosenttia taakanjakosektorin päästöistä. Lähes kaikki kotimaan liikenteen päästöistä syntyvät tieliikenteessä. Kaikki liikenteen

päästövähennyksiä edistävät toimet ovat siten ensisijaisen tärkeitä taakanjakosektorin ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Suomi on sitoutunut puolittamaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi taakanjakosektorin päästövähennysvelvoite vuodelle 2030 on 50%. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on sitouduttu jatkamaan arjen kustannuksia lisäämättömiä toimia liikenteen päästöjen vähentämiseksi, ja tähän lukeutuu kuten kaas- ja sähköautolatausverkoston kehittäminen. Hallitusohjelman mukaan edistetään kotimaisten vähäpäästöisten polttoaineiden kehittämistä, tuotantoa sekä lainsäädäntöä, joka lisää niiden käyttöä henkilöautoissa ja raskaassa liikenteessä. Esitysluonnos on siten linjassa hallitusohjelman kanssa. Marraskuussa 2023 liikenne- ja viestintäministeriössä käynnistettiin hanke, jossa laaditaan kansallinen liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfraohjelma, joka toimii myös asetuksen tarkoituksena kansallisena toimintakehyksenä.

Jäsenmaakohtaiset joustot:

Liikenne- ja viestintäministeriön vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfraohjelman puitteissa päätetään, käyttääkö Suomi kansallista liikkumavaraa tieliikenteen infratavoitteiden osalta vähäliikenteisillä alueilla. U-kirjelmässä 53/2021 vp valtioneuvosto korosti jäsenmaakohtaisten joustomahdollisuuksien merkitystä harvaan asuttujen alueiden sekä raskaan liikenteen kohdalla. Suomen luonnonsuojeluliitto kuitenkin katsoo, että kansallisen toimeenpanon on oltava kunnianhimoista ja linjassa ilmastovelvoitteiden kanssa. Jakeluinfran tulisi olla kattavaa koko maassa, ja tähän on varmistettava riittävät resurssit, eikä jäsenmaakohtaiseen joustoon tulisi tukeutua.

Läpinäkyvyys ja tiedon saatavuus:

Suomen luonnonsuojeluliitto pitää hyvänä asetuksen infrastruktuuria ja palveluja koskevien tietojen saatavuutta parantavia vaatimuksia ja erityisesti sitä, että käyttäjille on tarjolla ajantasaista tietoa lataus- ja tankkausinfrastruktuurin saavutettavuudesta. Suomen luonnonsuojeluliitto yhtyy myös asetuksen vaatimukseen siitä, että yleisesti saatavilla olevien latauspisteiden tai vetytankkauspisteiden ylläpitäjien perimien hintojen on oltava kohtuullisia, helposti ja selkeästi vertailtavia, läpinäkyviä ja syrjimättömiä.

Käyttövastavuus:

Kuten ehdotuksessa todetaan, yksi jakeluinfra-asetuksen tavoitteista on lisätä sähköautoilun houkuttelevuutta asettamalla vaatimuksia latauspisteiden käyttäjäystävällisyydelle ja maksujärjestelmille. Siirtymä päästöttömiin ajoneuvoihin edistyy, kun niiden latauksesta tehdään helpompaa ja käyttäjäystävällisempää. Valvonnasta ja seuraamuksista säättämällä varmistetaan asetuksen velvoitteiden täyttäminen Suomessa, ja näin ollen myös edistetään asetuksen myönteisiä ilmasto- ja ympäristövaikutuksia.

Taloudellinen ohjaus:

Esityksessä mainitaan liikenne- ja viestintäministeriön vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfraohjelman perustuvan oletukseen latausinfraan markkinalähtöisestä kehityksestä. On kuitenkin syytä aktiivisesti edistää taloudellisia kannusteita. Liikenteen päästöjen vähentäminen vaatii myös taloudellista tukea esimerkiksi latauspisteiden rakentamiseen.

Vuoden 2023 Ilmastovuosikertomuksen arvion mukaan liikenteen päästöjen vähentyminen on hidastunut huomattavasti. Ympäristöministeriön hallinnonalalla avustukset sähköisen liikenteen edistämiseen ovat olleet tärkeitä, sillä latauspisteiden puute asuinrakennuksissa on pahimpia pullonkauloja liikenteen sähköistymisessä. Tuet latauspisteiden rakentamiseen asuinrakennuksien ja työpaikkojen yhteyteen ovat osa Fossiilittoman liikenteen tiekarttaa, jossa arvioidaan, että sähköistymiskehityksen takaamiseksi tukea olisi varattava näille 10 M€/vuosi eli yhteensä 90 M€ vuosina 2022–2030. Lisäksi satsauksia tarvittaisiin mm. julkisen jakeluinfran tukiin arviolta noin 20,1 milj. €/vuosi eli yhteensä noin 80,5 milj. € vuosina 2024-2027. Tämä määräraha kohdistuu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan, mutta sen määräraha vuosille 2024-2027 on vain 10 miljoonaa euroa eli selvästi riittämätön. Suomen luonnonsuojeluliitto korostaa, että riittävät taloudelliset tuet ovat välttämättömiä sähköisen liikenteen edistämiseksi.

2. Laki rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annetun lain 4 ja 9 §:n muuttamisesta

-

3. Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta

-

Sundström Edda
Suomen luonnonsuojeluliitto ry